

Borzo nieuws

september 2007

Steeds hetzelfde beweren

Erik Andriessse | Hans van Hoek | Marc Mulders

Er zullen weinig liefhebbers van schilderkunst de grote kwaliteiten betwisten van de kunstenaar Giorgio Morandi. Zijn leven lang raakte Morandi niet uitgewerkt op het schilderen van stillevens met kannen en kruikjes, soms een enkel verstilld landschap, het zicht uit zijn atelierraam. Evenzeer boeien de min of meer gelijkvormige - weliswaar abstracte - composities van Mark Rothko, welke hij tot aan

zijn dood schilderde; indrukwekkend van eenvoud, maar een grote diepgang verradend. Vasthouden aan één thema of één discipline - steeds hetzelfde beweren - 'desnoods' een heel kunstenaarsleven lang, verradert vaak een groot kunstenaar (uiteraard toont het genie van Picasso dan weer dat grootsheid niet alleen daarin gezien mag worden.....)

lees verder op pagina 4

Inhoud

p. 01 - Steeds hetzelfde beweren 1

p. 02 - Bij het begin van een
nieuw kunst seizoen

p. 04 - Steeds hetzelfde beweren 2

p. 10 - Uitnodiging

p. 11 - Marcus Lüpertz

p. 12 - Agenda

BORZO

modern & contemporary art

Bij het begin van een nieuw kunst seizoen

Views & Values, luidde de inleiding van onze catalogus Perspectives VII in september 2006. De rode draad erin vormde de turbulente ontwikkelingen op de markt - in het bijzonder - voor internationale hedendaagse kunst enerzijds en de rol die hierin wordt gespeeld door de grote veilinghuizen anderzijds.

Ik meen al langer een tendens waar te nemen, die niet langer de officiële kunstwereld, de musea of zelfs maar de kunstenaar centraal stelt, maar in belangrijke mate die positie toekent aan de grote veilinghuizen en in hun verlengde een aantal zeer grote verzamelaars. Het is een interessant fenomeen dat de plaats, welke een kunstenaar in de geschiedenis krijgt toebedeeld, niet meer lijkt te worden vergeven door die 'officiële' kunstwereld - musea, biënnales, salons etc. - maar tegenwoordig lijkt te worden gestuurd door 'kapitaal' en de kracht van 'public relations'. Een sterk groeiende elite van zeer welgestelden, vaak voortkomend uit de ontluikende en snelgroeiende economieën van landen als Rusland, China en India, manifesteren zich zeer nadrukkelijk op de kunstmarkt. Deze elite observeert niet slechts de kunst maar evenzeer - en misschien wel vooral - elkaar.

In de veilingzalen in New York en Londen doet men niet (graag) voor elkaar onder en niet gehinderd door schaarse middelen sneuvelt een 'price record in record time'. Privémusea schieten als paddenstoelen uit de grond in een poging onsterfelijkheid te waarborgen. Supersterren onder de kunstenaars hebben die status steeds minder te danken aan hun eigen en autonome persoonlijkheid, hun inventiviteit en artistieke prestaties, maar lijken die vooral toebedeeld te krijgen door een gestuurde marktwerking, waarin de hoogste prijs, 'the record price for the artist', een belangrijker graadmeter voor kwaliteit en status vormt dan de intrinsieke kwaliteit van de kunstenaar en het werk.

In het internationale krachtenveld zullen de grote musea steeds meer moeite hebben de strijd aan te binden met deze 'super'verzamelaars; het ontbreekt ze ten enenmale aan voldoende middelen. Voor de musea vergt het varen van een onafhankelijke koers daarbij grote concentratie, diplomatie en kennis om de balans tussen autonomie en afhankelijkheid in evenwicht te houden. Om daarbij tevens voldoende middelen te kunnen genereren vergt bijzon-

dere stuurkracht van haar directies. Het zou zeer waarschijnlijk leiden tot de mooiste en beste musea, indien de twee werelden - die van het 'geld' en invloedrijke verzamelaars enerzijds, de musea anderzijds - elkaar zouden willen (én mogen!) ontmoeten en hun krachten zouden concentreren. De MoMa in New York bewijst het gelijk van deze stelling en hoe groots zou 'ons' verbouwde en gemoderniseerde Stedelijk Museum weer kunnen worden wanneer beleid in die richting zou gaan.

Het is van eminent belang voor de positie van Nederland als (voorheen) vooraanstaand land op het terrein van de Kunsten - en daarmee voor de (internationale) positie van Nederlandse kunstenaars - wanneer de grote podia voor de Beeldende Kunst in alle opzichten in blakende gezondheid verkeren. In het verlengde daarvan - en daarmee terugkerend naar de eigen positie van galerie en kunsthandel - zou dit van wezenlijke invloed zijn op de promotie van Nederlandse kunstenaars in het buitenland, wellicht zelfs effectiever dan welke subsidie ook.

Paul J. van Rosmalen
Amsterdam, september 2007

Erik Andriessse
Ramschedels 1985
acryl op doek 140 x 100 cm

Alles wat ik in de vijftwintig jaar die ik nu schilder heb opgebouwd geeft uitdrukking aan mijn intense verlangen te delen in de schepping - Marc Mulders

Steeds hetzelfde beweren en toch niet oubollig worden vind ik een grote kwaliteit. [1]

Dit citaat van Erik Andriessse las ik in de monografie over hem en zijn werk [2] en de raakheid ervan werd nog eens bevestigd bij het zien van Andriessse's werk in het Fries Museum in Leeuwarden en Museum De Pont in Tilburg. In diezelfde stad werkt Marc Mulders met grote discipline aan zijn oeuvre; Hans van Hoek doet dat sinds tien jaar in Zuid-Afrika. De drie kunstenaars, hoe ver-

schillend en onderscheidend hun werk ook is, hebben met elkaar gemeen dat ze vrij streng en binnen duidelijke grenzen hun figuratieve thema's hebben gezocht (Erik Andriessse), of dat nog steeds doen. Bloemen en dieren zijn de belangrijke motieven van Erik Andriessse en Marc Mulders. Beide kunstenaars kenden elkaar, tekenden samen in het zoologisch museum van Artis (1992) en werkten eveneens samen in het Europees Keramisch Centrum in 's-Hertogenbosch (1992/1993).

De natuur als leidraad, het natuurlijk proces van ontstaan, bloei en verval als thema. Vanuit zijn religieuze beleving voegt Mulders daar nog aan toe: *Alles wat ik in de vijftwintig jaar die ik nu schilder heb opgebouwd geeft uitdrukking aan mijn intense verlangen te delen in de schepping. [3]*

>

[1] Erik Andriessse in een brief aan zijn jeugdvriend Dingo Valerio

[2] Robert-Jan Muller, *Erik Andriessse*, Zwolle 2003

[3] Citaat Marc Mulders in *Dauw* Rotterdam 2005, p. 8

Marc Mulders

Depositione 2007

olieverf op doek 230 x 190 cm

Marc Mulders
Vallende papagaaitulpen IV 1996
 olieverf op doek 200 x 200 cm

Ook voor Hans van Hoek zijn bloemen steeds terugkerende motieven in zijn schilderijen. Hij plaatst ze vaak in combinatie met thema's zoals *Waterval*, *Doop*, *Baders*, *Boeddha* en *Crucifix*.

Met de symboliek van bloei en verval, leven en dood tonen de drie kunstenaars aan dat het schilderen noch het beschouwen van hun werk een vrijblijvende of oppervlakkige aangelegenheid is.

Uit een belangrijke collectie in Boston kochten we twee prachtige werken van **Hans van Hoek** [1947]. Een ervan, uit zijn reeks

Rode kimono was het laatst te zien op Documenta 7 in 1982 en behoort tot de meest indrukwekkende werken uit zijn (vroegere) oeuvre. Recente schilderijen en een reeks prachtige aquarellen van Hans van Hoek zijn overigens dit najaar te zien in een tentoonstelling bij collega Galerie Willy Schoots in Eindhoven.

>

Erik Andriesse
Zonnebloem 1984
 acryl op doek
 190 x 115 cm

Hans van Hoek
Bloemstilleven 1989/1994
 olieverf op doek 125 x 144 cm (incl.lijst)

De kimono...metafoor voor het lichaam...rood,
 het bloed...zwart, de nacht, donkerte wat licht
 zichtbaar laat zijn - Hans van Hoek [4]

Marc Mulders [1958] werkt momenteel voor een expositie bij Borzo in mei 2008, wanneer ook Museum De Pont in Tilburg aandacht aan deze kunstenaar zal wijden. In Amsterdam tonen we nu twee majestueuze grote doeken: een recent werk en een schilderij uit 1996.

De veel te jong overleden kunstenaar **Erik Andriess** [1957-1993] liet een indrukwekkend oeuvre na. Van dit grote talent exposeren we enkele prachtige werken, met de voor Andriess zo kenmerkende thema's bloemen, dieren en schedels. <

[4] 'vingerwijzing' van de kunstenaar in een brief aan Paul van Rosmalen

Hans van Hoek
Rode kimono - Hast thou understood, Gwendor 1980
 olieverf op doek 248 x 188 cm (incl.lijst)

Uitnodiging

We nodigen u uit voor deze eenmalige gelegenheid enkele belangrijke werken bijeen te zien van drie bijzondere kunstenaars:

Erik Andriesse | Hans van Hoek | Marc Mulders

Voor deze presentatie is de galerie voor een korte periode ingericht van zaterdag 8 september tot en met zaterdag 22 september

Openingstijden: woensdag t/m zaterdag 13.00-18.00 uur en op afspraak

Markus Lüpertz en zijn 'dithyrambische' schilderkunst

Markus Lüpertz
Untitled
gouache 70 x 49 cm

van het beeld als ode aan de geestdrift: 'dithyrambisch'. Iedere duiding van het beeld laat Lüpertz voor rekening van de beschouwer; de schilder is vrij in zijn expressie, de beschouwer in de interpretatie.

Hij en enkele collega's - Baselitz, Penck, Kiefer - worden in die jaren 'Neue Wilde' genoemd. In 1977 toont Rudi Fuchs als directeur van het Eindhovense Van Abbemuseum het werk van Lüpertz voor het eerst in Nederland. Later volgen in Nederland nog tentoonstellingen in Museum Boymans en het Stedelijk Museum. Als curator van Documenta 7 (1982) presenteert Rudi Fuchs

Lüpertz eveneens in Kassel (daar was ook te zien het schilderij van Hans van Hoek, Rode kimono – Hast thou understood Gwendor).

In het begin van de jaren '80 kwam Erik Andriesse, via zijn broer Paul in contact met het werk van de Duitse kunstenaars Baselitz, Penck, Lüpertz en Immendorff. Hij verbleef regelmatig in het atelier van Penck op Schloss Lörnsfeld en schilderde er zijn eerste zonnebloemen.

Twee karakteristieke gouaches van Markus Lüpertz uit zijn 'dithyrambische' periode flankeren de presentatie *Steeds hetzelfde beweren*.

Markus Lüpertz
Untitled 1975
gouache 41.7 x 55.7 cm

Regelmatig wordt in kunstbeschouwingen geschreven en gesproken over Apollinische en Dionysische opvattingen, verwijzend naar Nietzsche. Apollo, God van orde, schoonheid en harmonische rust, tegenover Dionysos, God van de geestdrift, wijn en de roes, van chaos. Ter illustratie: Mondriaan wordt geplaatst in het Apollinische kamp, Appel in het Dionysische.

De Duitse kunstenaar Markus Lüpertz (1941) schildert heftig expressionistisch en noemt zijn werk vanaf 1964 – en nog jaren daarna – 'dithyrambisch', naar dithyrambe, een loflied op Dionysos. Lüpertz schildert in die jaren abstracte beelden, zonder herkenbare of gezochte figuratie, in een stevig expressionistische beeldtaal. De expressieve kracht

BORZO

modern & contemporary art

Actueel

BARBARA JONCKHEER BIJ BORZO

Met ingang van 1 september treedt bij Borzo in dienst drs Barbara Jonckheer. Kunsthistoricus met veel ervaring in de kunstwereld, werkte Barbara hiervoor als hoofd van de afdeling moderne kunst bij Sotheby's in Amsterdam. Daarnaast is ze lid van het Dagelijks Bestuur van World Press Photo. Wij zijn ervan overtuigd dat Barbara een welkome inbreng zal leveren op het beleid en programma van Borzo.

NIEUWE WEBSITE BORZO

Begin september zal een geheel nieuw vormgegeven website van Borzo gereed zijn. Graag nodigen wij u uit deze te bezoeken. Onder het hoofd *what's new* zullen we u daar regelmatig berichten over nieuws en nieuwe aanwinsten. www.borzo.com

Colofon

Uitgave en copyright Borzo modern & contemporary art

Teksten Paul van Rosmalen Fotografie Pieter de Vries en Borzo

Vormgeving Scherpontwerp Productie Hoefsloot Communications Oplage 2.500 ex.

Agenda najaar 2007

8 t/m 22 september

STEEDS HETZELFDE BEWEREN

expositie van een aantal bijzondere werken van drie verwante kunstenaars:

Erik Andriesse

Hans van Hoek

Marc Mulders

6 oktober t/m 3 november

AUKE DE VRIES

sculpturen en installaties

18 t/m 22 oktober

LES ELYSEES DE L'ART

een nieuwe beurs voor moderne en hedendaagse kunst aan de Champs Elysées in Parijs

3 november t/m 1 december

NUL = 0

expositie over nul-kunst in Nederland met werken van Armando, Henderikse, Peeters en Schoonhoven

8 december t/m 5 januari

GEER VAN VELDE (1898-1977)

expositie, 30 jaar na zijn overlijden met enkele niet eerder getoonde schilderijen en gouaches

Borzo Kunsthandel BV

Keizersgracht 516 1017 EJ Amsterdam - NL

T +31 [0]20 626 33 03 F +31 [0]20 470 37 36

info@borzo.com www.borzo.com